

NOTAT

Løpenr.: 28422/17
Saknr.: 16/1741-5
Ark.nr.: S11SAKSARKIV
Saksbeh. Matthias Zielke
Dato: 10.05.2017

Til: Fylkesråd for helse, kultur og næring
Fra: Kst. næringssjef Anne Hjortdahl

KONSESJONSVILKÅR FOR REGULERING AV VASSDRAG; ABOJOHKA, NJEMENJAIKUJÅKKA OG MOLLESJOHKA, KVÆNANGEN OG NORDREISA KOMMUNER

Bakgrunn

Etter krav fra Nordreisa kommune datert 31.03.2014 har Norges vassdrags- og energidirektorat den 11.03.2016 vedtatt å gjennomføre en vilkårsrevisjon i medhold av vassdragsreguleringsloven. Revisjonssaken gjelder vilkårene for følgende tre konsesjoner:

- Kgl. res. av 15.05.1964: Tillatelse for A/S Kvæningen Kraftverk til erverv og regulering av Abbujåkka mv. i Troms fylkes og til å ekspropriere fallrettigheter og grunn og rettigheter for øvrig.
- Kgl. res. av 06.01.1967: Tillatelse for A/S Kvæningen Kraftverk til ytterligere regulering av Abbujåkka mv.
- Kgl. res. av 11.02.1972: Tillatelse for A/S Kvæningen Kraftverk til erverv av bruksrett og overføringer i forbindelse med utbygging av Småvatna kraftverk i Troms.
- Konsesjonene er supplert med en planendring ved OEDs samtykke av 12.03.1981.

Revisjonens hovedformålet er å bedre miljø- og naturforholdene ved å redusere ulemper og negative virkninger ved utbyggingen. Konsesjonsbestemmelser om høyeste og laveste regulerte vannstand samt overføringer kommer ikke inn under hva som kan revideres.

I direktoratets vedtak om revisjon av 11.03.2016 henvises at Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021, som til derværende tidspunkt var lagt fram for Regjeringen for endelig godkjenning, anbefaler at det gjennomføres en revisjon av konsesjonsvilkår tilknyttet utbyggingene i Kvæningen-reguleringen. I midlertid anfører direktoratet at vassdraget er oppført med kategori 1.2 i rapport «Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022» (NVE-rapport 49/2013). Denne kategorien har lavere prioritet i forhold til å bli revidert, det vil si at denne kategorien omfatter «vassdrag med middels potensial for forbedring av viktige

miljøverdier, og med antatt større krafttap (sammenlignet med vassdrag i kat. 1.1.) i forhold til forventet miljøgevinst.». Norges vassdrags- og energidirektorat har vurdert de innkomne krav og beskrivelser fra Nordreisa kommune, og kommentarene fra Kvænangen Kraftverk AS og fattet vedtak om revisjon av konsesjonsvilkårene for det nevnte vassdraget.

Som neste trinn i revisjonsprosessen har Kvænangen Kraftverk AS på bakgrunn av krav fra Nordreisa kommune og føringer fra Norges vassdrags- og energidirektorat utarbeidet et revisjonsdokument som blant annet beskriver nåværende reguleringene, vurderer ulemper man er kjent med og innkomne krav, samt forslag til endringer i vilkårene. Dette revisjonsdokumentet samt vedlegg ble lagt ut til offentlig høring og utgjør, sammen med høringsuttalelsene, en viktig del av grunnlaget for å fastsette reviderte vilkår.

Kvænangen Kraftverk består av fire vannkraftverk og har blitt bygget i flere byggetrinn fra 1964 til 2009. Den midlere årlige produksjonen er om lag 308 GWh som tilsvarer ca. 10 % av den totale vannkraftproduksjonen i fylket. Vannressursen er meget godt regulert og ansees som svært viktig for levering av effekt og vinterkraft til Finnmark og Nord-Troms.

Vannet fra innsjøen Stuora Mollešjávri blir overført i tunnel nordover til Ábojávri magasinet. Det overførte vannet utgjør en middelvannføring på 1,3 m³/s, hvilket utgjør en produksjon i Kvænangen Kraftverk på ca. 63 GWh i året. Det slippes ikke minstevannføring fra Stuora Mollešjávri i dag, og utløpselven Mollešjohka er derfor tørrlagt den øverste kilometeren og har ingen god sammenhengende vannstreng før 5 km nedenfor Stuora Mollešjávri. Videre nedover får Mollešjohka etter hvert et betydelig restfelt, men er på en lengde på ca. 20 km registrert som «Sterkt modifisert vannforekomst» (SMVF) med «moderat økologisk potensial». Først ved Gamaelvmunningen (Gapmajotnjálbmi) har elven fått tilført nok vann at den får status «god økologisk tilstand».

Fraføring av vann fra Stuora Mollešjávri har ført til redusert potensial for innlandsfisk i Mollešjohka oppstrøms fossen, og den har redusert gytepotensialet på den 800 m lange anadrome strekningen av Mollešjohka nedstrøms Fossen (mellom innløp i Reisaelva og fossen). I revisjonsdokumentet anføres det at ingen av fagrapportene vurderer imidlertid at et eventuelt minstevannføringspålegg vil gi noen merkbar positiv effekt på vassdragsmiljøet i Mollešjohka og Reisaelva. Et eventuelt minstevannføringspålegg vil være så lite at det heller ikke vil være synlig for landskapsopplevelsen av Mollešfossen. Krafttapet ved eventuelt pålagt minstevannføring er estimert til ca. 5,5 GWh, primært vinterkraft, samtidig som kostandene for installasjon av et arrangement for minstevannføring er kostnadsberegnet til ca. 9,4 mill. kroner, pluss driftskostnader.

Konklusjon fra revisjonsdokumentet utarbeidet av Kvænangen Kraftverk AS:

Konsesjonsinnehaveren, Kvænangen Kraftverk, fraråder i sin revisjonsdokument å pålegge minstevannføring, da krafttapet er betydelig og de oppnådde effektene er neglisjerbare. Kvænangen Kraftverk viser også til at minstevannføringstiltaket som er foreslått i den vedtatte Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021 er merket med at *"tiltaket [er] ikke gjennomførbart fordi det er for store samfunnsmessige kostnader som gi[r] vannforekomsten status som SMVF og skal ikke gjennomføres"*.

Konklusjon fra høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv (FNF):

Troms fylkeskommune har mottatt kopi av høringsuttalelsen fra FNF Troms. Organisasjonen mener at foreslått minstevannslipp ikke vil ha de tilstrekkelige ønskede effektene på miljø, landskap og friluftsliv, men etterlyser derimot alternative miljøforbedrende tiltak for de Mollešjokha og Reisavassdraget. Det ønskes en vurdering av tilpasset minstevannslipp deler av sesongen samt å forbedre kunnskapsgrunnlag. FNF og de tilsluttede organisasjonene anser revisjonsprosessen som en viktig mulighet til å oppnå moderne miljøvilkår og dermed en forbedring av tilstanden til natur, landskap og friluftsliv der det er mulig. Oppfølging av vannforvaltningsplanen er også et minstekrav fra deres side.

Vannregionmyndighetens vurdering

I Regional forvaltningsplan for vannregion Troms 2016-2021 vedtatt av Troms fylkesting i desember 2015 foreslås det en rekke tiltak, deriblant vilkårsrevisjon og minstevannføring, som skal bedre vannmiljøet i vannforekomstene som er knyttet til kraftverkene som er omtalt her. Disse tiltakene er blitt vedtatt etter en faglig vurdering gjennom de regionale sektormyndighetene i vannregionutvalget. Imidlertid medførte godkjenningen av vannforvaltningsplanen gjennom Klima- og miljødepartementet i juli 2016 betydelige endringer i den vedtatte planen. Disse endringene ble endelig gjort kjent for vannregionmyndigheten og andre aktører først den 2. mai d.å. Endringene innebærer en avvisning av både foreslåtte vilkårsrevisjoner og begrensninger innenfor konsesjonsgitte reguleringshøyder for Stuora Mollešjávri og Mollešjokha. Det vil si at etter departementets endringer av vannforvaltningsplanen inneholder den ikke lenger forslag til minstevannføring og vilkårsrevisjon for disse to vannforekomstene.

Mulige konsekvenser av revisjonen

Den foreslåtte minstevannføring vil føre til et estimert krafttap på ca. 5,5 GWh, primært vinterkraft. Dette tilsvarer rund 9 % av den totale produksjonen av de fire tilhørende kraftverkene, jf. Kvæningen Kraftverkets revisjonsdokument.

Siden hovedformålet med revisjonen er å bedre miljø- og naturforholdene ved å redusere ulemper og negative virkninger ved utbyggingen ønsker Troms fylkeskommune at Norges vassdrags- og energidirektorat fortsetter revisjonsprosessen og vurderer minstevannføring og innføring av standardvilkår selv om det ikke lenger foreslås tiltak i form av vilkårsrevisjon og minstevannføring i vannforvaltningsplanen. Her må miljøhensyn avveies opp mot andre samfunnsmessige som forsyningsikkerhet og samfunnskostnader. Troms fylkeskommune mener at det er nødvendig med behandling av revisjonen uten ugrunnet oppholdsiden det har gått allerede altfor lang tid, det vil si tre år, siden kravet om revisjonen ble fremmet.

Innstilling

- 1.) Fylkesråd for helse, kultur og næring har behandlet revisjonsdokument for Kvæningen-reguleringen i Kvæningen og Nordreisa kommuner datert 13.01.2017 jf. høringsbrevet fra Norges vassdrags- og energidirektorat.
- 2.) Troms fylkeskommune ved næringsetaten støtter Nordreisa kommunens krav om revisjon av Kvæningen-reguleringen i Kvæningen og Nordreisa kommuner og ber

Norges vassdrags- og energidirektorat om å fortsette revisjonsprosessen med økte ressurser for å få en raskere fremgang av saken.

- 3.) Troms fylkeskommune er av den oppfatningen at Norges vassdrags- og energidirektorat skal vurdere å innføre standardvilkår ved revisjonen. Videre ønsker fylkeskommunen at Norges vassdrags- og energidirektorat vurderer standardvilkårene, deriblant minstevannføring og bestemmelser om vannføringsrestriksjoner, opp mot forsyningssikkerhet, samfunnskostnader og andre samfunnshensyn.

Med vennlig hilsen

Anne Hjortdahl
kst. næringssjef

Gunnar Davidsson
avdelingsleder

Vedlegg:
Kart over berørte vassdrag